

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:32
sssjournal.com

pp.1692-1705
ISSN:2587-1587

2019 / April / NİSAN
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 23/02/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 10/04/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 10.04.2019

PAYLAŞIM EKONOMİSİ VE TÜRKİYE ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

SHARING ECONOMY AND AN ASSESMENT ON THE TURKEY

Dr.Öğr.Üyesi Nihal KALAYCI OFLAZ

İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü,
mail:nkalayci@medipol.edu.tr, İstanbul/TÜRKİYE

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8252-5868>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1363>

Reference : Kalaycı Oflaz, N. (2019). "Paylaşım Ekonomisi ve Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme", International Social Sciences Studies Journal, 5(32): 1692-1705.

ÖZ

Paylaşım ekonomisi taraflar arasında varlıklar ya da hizmetlerin ortaklaşa tüketilmesine olanak tanıyan ekonomik ilişkileri ifade etmektedir. Teknolojinin kitle iletişim araçları ile hayatımızın her alanına nüfuz etmesi, bilgiden sonra nesnelerin de ekonomik ilişkilere konu olmasına ve paylaşım ekonomisinin doğuşuna aracılık etmiştir. Bu çalışmada henüz bütünleşik bir ekonomik modele ya da teorik temellere dayalı olmayan ve ekonomi için niş bir çalışma alanı olan paylaşım ekonomisinin, ekonomi açısından ifade ettiği potansiyel sorgulanmıştır. Yanı sıra bu alanda geleceğe yönelik fırsatlara değinilmiştir. Çalışmada ayrıca Türkiye ekonomisi açısından paylaşım ekonomisinin mevcut durumu değerlendirilmiş ve bu ekonominin farklı sektörlerdeki potansiyelleri değerlendirilmiştir. Yapılan bilimsel çalışmalardan ve raporlardan elde edilen bulgulara göre paylaşım ekonomisinin geleneksel üretim ve tüketim yöntemlerinde bir paradigma değişimine neden olduğunu ifade etmek mümkünken, geleneksel piyasa yapısını tamamen dönüştürmesi ya da küresel ölçekte makro ekonomik etkiler doğurması henüz pek mümkün görünmemektedir. Hukuksal ve güvenliğe dayalı küresel kaygılar benzer şekilde Ülkemizde de yaşanmasına rağmen, Türkiye'nin paylaşım ekonomisinin hızla yaygınlaştığı ülkelerden biri olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Paylaşım Ekonomisi, Ekonomi, Türkiye.

ABSTRACT

The sharing economy refers to the economic relations between the parties that allow the joint consumption of assets or services. The permeation of technology into all areas of life through mass communication devices has paved the way for objects, in addition to knowledge, to become subject of economic affairs and for the birth of the sharing economy. In this study, the potential of the sharing economy, which has not relied on an integrated economic model or theoretical foundations and is a niche field of study for the economy has been questioned within the scope of finance. Besides, possible opportunities this study might offer in the future has also been mentioned. Moreover, in this study, present standpoint of the sharing economy in terms of the Turkish economy and its potentials in various fields of business has been evaluated. According to the findings obtained from the scientific studies and reports, whereas it is possible to say that the sharing economy has caused a paradigm shift in traditional production and consumption methods, it is not yet possible to completely transform the traditional market structure or create macroeconomic effects on a global scale. Although the global concerns based on legal and security are experienced in our country likewise, it can be said that Turkey is one of the countries where the sharing economy is rapidly spreading.

Key Words: Sharing Economy, Economy, Turkey.

1. GİRİŞ

İnsanların varlıklarını, mobil uygulamalar ya da web sitelerinden yararlanarak, başka insanların kullanımına sunması ve bundan gelir elde etmeye başlaması atıl kaynakların kullanımına olanak sağlaması açısından oldukça yaygınlaşan bir ekonomik davranış modeli olmaya başlamıştır. Özellikle teknoloji ve sosyal medya kullanımının yaygınlaşması ile günümüzde paylaşma eylemi fotoğraflar, fikirler, beceriler ve bilginin oldukça ilerisine taşınmıştır. Bugün paylaşma konu olan şeyler sahip olunan kaynaklar, evler, taşıtlar, ofis ve araçlar, hizmetler, enerji kaynakları, sağlık ve daha pek çok alanda ortaya çıkabilmektedir.

Paylaşım odaklı Airbnb ve Uber gibi markalar ile konaklama ve taşımacılık alanında yaygınlık kazanan paylaşım ekonomisi farklı sektörlerde de gelişim göstermekte ve kapsadığı ürün/hizmet çeşitliliğini her geçen gün artırmaktadır. Bununla birlikte paylaşım ekonomisi, atıl durumdaki kaynakların kullanılmasına olanak vererek hem ek gelir yaratılmasına katkı sağlamakta hem de yenilenemeyen kaynakların kullanımı açısından çevreye sağladığı katkı ile sürdürülebilirlik için yeni bir yol olarak değerlendirilmektedir (Martin, 2016).

Artan hizmet çeşitliliği, farklı sektörlerde kullanım alanı bulmaya başlaması ve yarattığı etkiler nedeniyle bu çalışmada, niş bir alan olan paylaşım ekonomisinin gösterdiği gelişim araştırılmıştır. Paylaşım ekonomisinin ne ifade ettiği, özellikleri, ekonomi açısından önemi, avantaj ve dezavantajları, küresel gelişimi, Türkiye'deki mevcut durumu ve gelişme potansiyelleri değerlendirilmiştir.

Çalışmanın İkinci bölümünde paylaşım ekonomisine yönelik kavramsal çerçeveye yer verilerek, paylaşım ekonomisi kapsamında yürütülen faaliyetlere değinilmiş, bu faaliyetlerin taraflarına ve yürütülen ekonomik ilişkilerin kapsamına değinilmiştir. Paylaşım ekonomisinin temel karakteristikleri ele alınarak, işleyiş biçimi açıklanmaya çalışılmış ve paylaşım ekonomisinin avantaj ve dezavantajlarına yer verilmiştir. Yanı sıra bütünlük bir ekonomik teori çerçevesinde açıklanamayan paylaşım ekonomisinin ekonomi açısından ifade ettiği önem, paylaşım ekonomisini güçlü kılan özellikler ve yükseliş nedenleri ile birlikte küresel trendlerden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde Türkiye'de paylaşım ekonomisinin mevcut durumuna yönelik bir analiz yapılarak, geleceğe yönelik beklentilere ve önerilere yer verilmiştir.

2. PAYLAŞIM EKONOMİSİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Paylaşım ekonomisine yönelik literatürdeki ilk tanımlama Lessig (2018:149) tarafından yapılmıştır. Lessig (2008:152)'e göre ortaklaşa tüketime olanak sağlayan ve sosyal ilişkilerin öne çıktığı paylaşım ekonomisi, herhangi bir borsaya bağlı olup olmaması ve fiyat ya da parasal ilişkilere dayanıp dayanmaması yönünden "ince paylaşım ekonomileri" ve "kalın paylaşım ekonomileri" şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Paylaşım ekonomisi, kullanılmayan varlıkların veya hizmetlerin bedeli karşılığında, eşler arasında paylaşılmasına dayanan ve çevrimiçi platformlar aracılığı ile gerçekleştirilen ekonomik faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Hall ve Pennigton, 2016). Hamari, Sjöklint ve Ukkonen (2015) ise paylaşım ekonomisine, bilgi iletişim teknolojileri aracılığı ile ortaklaşa tüketime olanak sağlayan bir kavram olarak yaklaşmaktadır. Bunun nedeni ürün ve hizmetlerin online platformlar aracılığı ile paylaşımına olanak tanımasıdır. Bir diğer tanımlamaya göre paylaşım ekonomisi, ekolojik açıdan sürdürülebilir kapitalizme giden yol olarak tasvir edilmektedir (Scholz, 2014). Sundararajan (2016:26) ise paylaşım ekonomisine kitle temelli kapitalizm olarak yaklaşmaktadır.

Paylaşım ekonomisi; kar amaçlı olup olmaması, sahipliğin devredilip devredilmemesi gibi özelliklerin eş zamanlı olarak sunulabildiği melez bir ekonomi olarak nitelenmektedir (Kıracı, 2017:15). Geleneksel piyasa modelinde bir ürünü satın alarak onun mülkiyeti elde edilirken, paylaşım ekonomisinde sınırlı bir süre için o ürünü kullanma hakkı elde edilmektedir. Bu durum bir paradigma kayması olarak da nitelendirilmektedir (Gesing, 2017). Tanımlamalardan yola çıkarak paylaşım ekonomisi, bireylere karşılıklı olarak ekonomik bir fayda sağlayan mal veya

hizmetlerin çevrimiçi ağlardan yararlanarak, mülkiyet hakkı vererek veya mülkiyet hakkı vermeksizin kullanılmasına olanak sağlayan bir piyasa modeli olarak tanımlanabilir.

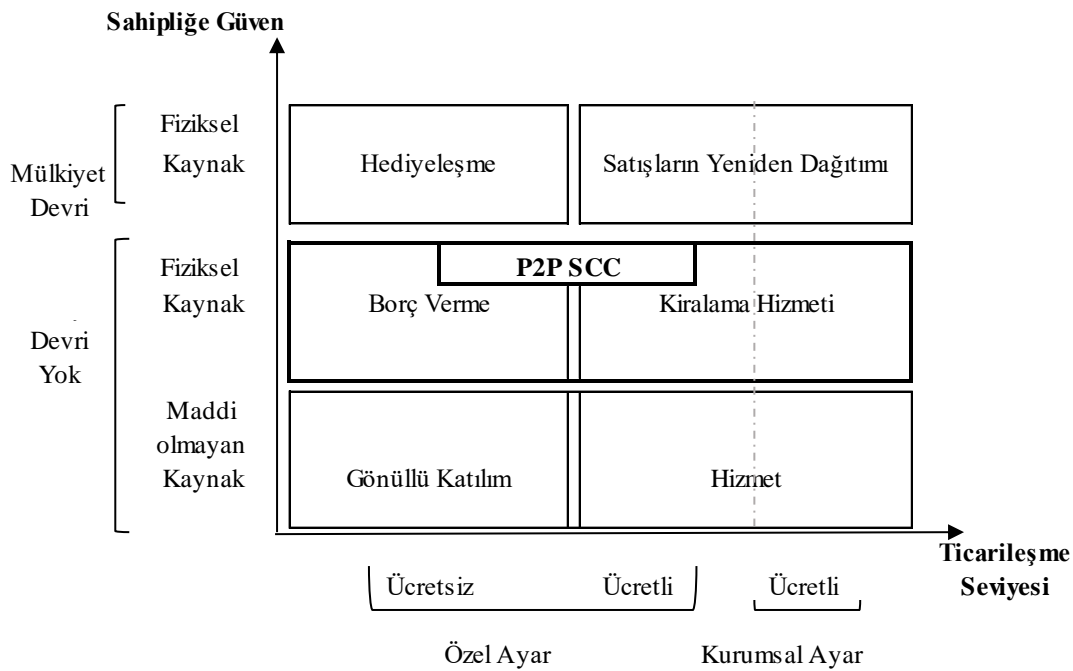
Paylaşım ekonomisi literatürde gösteri ekonomisi, paylaşımçı ekonomi, dayanışma ekonomisi, ahlaki ekonomi, platform ekonomisi, armağan ekonomisi, gig ekonomi, erişim ekonomisi, paylaşım-değişim dizisi, ortaklaşa tüketim sistemi, kitle temelli kapitalizm, kişiden kişiye ekonomi (P2P), kendin yap ekonomisi (Kiracı, 2017:19), dijital ekonomi, ikinci el ekonomisi, talep yanlı ekonomi, iş birlikçi ekonomi, serbest ekonomi, erişim ekonomisi gibi çeşitli isimler ile kullanılmaktadır. Paylaşım Ekonomisinin Tanımları: Sistematik Bir Literatür İncelemesi adlı çalışmada literatürde dijital ekonomi ve paylaşım ekonomisi isimlerinin en yaygın kullanılan isimler olduğu tespit edilmiştir (Görög, 2018:181). Bu çalışmada literatürdeki yaygınlığından dolayı paylaşım ekonomisi ismi tercih edilmiştir.

2.1. Paylaşım Ekonomisinin Karakteristikleri ve İşleyişi

Ekonomi için oldukça yeni bir çalışma alanı olan paylaşım ekonomisinin karakteristiklerini tanımlayabilmek için ortaya çıkan ekonomik ilişkinin taraflarının kimlerden oluştuğu, paylaşım konu olan şeyin ne olduğu, bu işlemin ticari bir ilişki mi, yoksa ücretsiz bir şekilde mi gerçekleştirileceği gibi soruların cevaplanması gerekmektedir. Frenken ve Schor (2017:5)'a göre paylaşım ekonomisinin üç karakteristiği bulunmaktadır. Bunlar; müşteriden müşteriye etkileşim sağlaması, mallara/ürünlere geçici ve fiziksel olarak erişim sağlamasıdır.

Sundararajan (2016:27) ise paylaşım ekonomisinin karakteristiklerini beş grupta ele almıştır. Ona göre paylaşım ekonomisi; 1) Büyük ölçüde piyasa tabanlıdır. 2) Sermayenin etkisi yüksektir. 3) Aktivitelerin kişiler mi yoksa profesyoneller arasında mı yürütüldüğü belirsizdir. 4) Kitlelere hitap eden sosyal ağlardan yararlanır. 5) Çalışma ve eğlence arasında yer alan bir çalışma biçimi söz konusudur. Özellikleri ile paralel olarak paylaşım ekonomisinin işleyişi Schor (2014:4)'un işaret ettiği gibi pazar yönelimi (kar amacı güden/gütmeyen) ve piyasa yapısı (Peer-to-Peer "P2P"/business-to-peer "B2P") tarafından şekillenmektedir (Schor, 2014:4).

Paylaşım ekonomisinin işleyişi Şekil 1'de izlenebilmektedir.

Şekil 1. Paylaşım Ekonomisindeki İşlemler

Kaynak: Chasin ve Diğerleri. (2018:187).

Paylaşımın Ešte Eşe (P2P) ya da İşbirlikçi Tüketim (SCC) şeklinde gerçekleştiği bu ekonomik işlemler; internet teknolojileri tarafından sağlanan, mülkiyet devrini içeren ya da mülkiyet devrinin söz konusu olmadığı, kaynakların (fiziksel ya da fiziksel olmayan), ücretli ya da ücretsiz olarak paylaşıldığı birçok paylaşım şeklini (gönüllü paylaşım ya da ticari işlemlere olanak sağlayan paylaşım) açığa çıkarmaktadır (Chasin ve Diğerleri, 2018:186). Grafik üzerinde yatay eksenin sağ tarafında ticarileşme seviyesi artarken, dikey eksenin üstünde güven düzeyi mülkiyet devrine bağlı olarak artış göstermektedir. Bu ekonomik ilişkiler günümüzde ulaşımdan, konaklamaya, finanstan araç gereç paylaşımına kadar pek çok alanda ortaya çıkabilmektedir.

Peki Paylaşım ekonomisi kapsamında hangi faaliyetler yürütülmektedir? Schor (2014:2) paylaşım ekonomisinin faaliyetlerini dört ana kategoriye ayırmaktadır. Bunlar; malların devir daimi, dayanıklı varlıkların kullanımı, hizmetlerin değişimi ve üretken varlıkların paylaşımıdır.

Srnicek (2017:27-28) ise Platform Ekonomisi adlı çalışmasında faaliyet alanlarına göre beş farklı platform alanından söz etmektedir. Bu platformlardan ilki, reklam platformlarıdır (örneğin, Google, Facebook). İkincisi, dijital teknolojilere bağımlı işletmelerin gerekli durumlarda donanım ve yazılım kiraladıkları bulut platformlarıdır (örneğin, AWS, Salesforce). Üçüncüsü, geleneksel üretimi internete bağlı işlemlere dönüştürmek için gerekli donanım ve yazılımı üreten endüstriyel platformlardır (örneğin, GE, Siemens). Dördüncüsü, geleneksel bir iyiliği bir servise dönüştürerek gelir üreten ürün platformlarıdır (örneğin, Rolls Royce, Spotify). Sonuncusu ise varlıklarının maliyetlerini düşürerek kar etmeye çalışan yalın platformlardır (örneğin, Uber, Airbnb). Paylaşım ekonomisi ile farklı platformlarda açığa çıkan ekonomik ilişkilerin, ticari bir ilişkiye dayanabileceği gibi herhangi bir ticari ilişkiye dayanmaksızın da ortaya çıkabileceğini söylemek mümkündür. Paylaşım ilişkisi ise eşler arasında gerçekleşebileceği gibi ortaklaşa tüketime (kiralama, ödünç verme vb.) de olanak sağlayabilmekte ve pek çok sektörde ve alanda atıl kaynakların ekonomiye kazandırılmasına katkı sağlamaktadır.

2.2. Paylaşım Ekonomisinin Avantaj ve Dezavantajları

Paylaşım ekonomisi, varlık ya da hizmetlerin, ihtiyacı olmayandan ihtiyacı olana transferine olanak sağlayarak, yeniden kullanılmasına aracılık etmekte, kaynakların daha verimli kullanılmasına imkan vererek sürdürülebilirliğe de katkı sağlamaktadır. Paylaşım ekonomisi ile elde edilebilecek kazanımlar sadece kaynak transferi, ya da kaynakların daha etkin kullanımı ile ilişkili bir durum olmayıp çalışmanın bu bölümünde paylaşım ekonomisi ile elde edilmesi muhtemel avantajlara yer verilmiştir. Bunun yanı sıra olası dezavantajları da açıklanmaya çalışılmıştır. Paylaşım ekonomisinin avantaj ve dezavantajları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Paylaşım Ekonomisinin Avantaj ve Dezavantajları

Avantajları	Dezavantajları
Daha uygun fiyatlar ile ürün ya da hizmetlere erişim sağlaması.	Yasal dayanağının bulunmamasının yarattığı "Güven" eksikliği. İnternet teknolojilerinden yararlanılması nedeniyle güvenlik sorunları yaşanmasının söz konusu olması.
Zaman tasarrufu sağlaması.	İnternet teknolojilerinden yararlanması nedeniyle enerji tüketiminin yüksek olması.
Aracıların ortadan kalkması	Paylaşım konu ekonomik ilişkinin çıktığı sektörün gerçek paydaşlarına ekonomik anlamda zarar vermesi ve geleneksel piyasa işleyişine zarar vermesi.
Atıl kaynakların kullanımına olanak sağlaması ve gelire dönüştürmesi	Çeşitli iş kollarının zarar görmesi.
Ek gelir imkanı sağlaması.	Teorik temellerinin henüz oluşmamış olması.
Dayanışma ruhuna katkı sağlaması.	Sosyal dayanışmanın zarar görmesi, ticari ilişkilerin baskın hale gelmesi.

Kaynak: Chasin, F. ve Diğerleri (2018:193); Kiracı, H. (2017:36-37).

Paylaşım ekonomisi ile kullanılmayan ya da kullanılan ama kısa süre için başkalarının istifade etmesi için sunulan kaynaklar daha düşük fiyatlar ile ihtiyaç sahiplerine ulaşırken, kaynağın sahibi için de bir ek gelir imkanı doğmaktadır. Örneğin aracını otoparkta tutmak yerine başkasının

kullanımına sunmak, hiç giyilmeyen bir kıyafeti satarak ondan gelir elde etmek, evinizde kullanılmayan bir odayı kiraya vermek ya da hiç kullanmadığımız bir eşyayı kiralamak gibi pek çok durum için atıl kaynaklardan bir katma değer elde edilebilir. Bu tür ekonomik ilişkilerin yürütülmesi genellikle internet teknolojileri aracılığı ile yürütüldüğü için zamanın etkin kullanımı yönünde de tasarruf sağlanabilir.

Kaynakların paylaşımı insanlar arasında dayanışma ruhunun canlanmasına katkı sağlayabileceği gibi ticari kar elde etme güdüsü toplumsal dayanışmanın zarar görmesine de neden olabilir. Bunun yanı sıra paylaşım ekonomisi varlıkların/kaynakların değiş tokuşu sırasında aracılardan ortadan kalkmasına neden olduğu için çeşitli mesleklerin zarar görmesine de neden olabilir. Konut sektöründe paylaşım ekonomisinin işleyişinin emlakçıların yürüttüğü işi pasif hale getirmesi bu duruma örnek verilebilir.

Paylaşım ekonomisinde en önem kazanan unsur “güven” dir. Ekonomik bir işlemin taraflarının birbirini hiç tanımamasından doğan güven sorununun yanında paylaşım ekonomisine konu işlemlerin genellikle internet teknolojilerinden faydalanarak yürütülmesi ekonomik değer transferi konusunda sorunlar yaşanmasına neden olabilir. Paylaşım ilişkisinin birbirini hiç tanımayan taraflarca yürütüldüğü göz önünde bulundurulduğunda bu tür güven bunalımlarının yaşanması muhtemeldir.

Paylaşım ekonomisine konu ilişkilerin internet teknolojilerinden yararlanarak yürütülmesinin olası dezavantajlarından biri ve belki de en önemlisi enerji ihtiyacının oldukça yüksek olmasıdır.

2.3. Paylaşım Ekonomisinin Önemi

Paylaşım ekonomisi, konsolide edilmiş bir ekonomik yaklaşım olmadan ortaya çıkan bir araştırma alanı olup (Bruno ve Fagini, 2017:174) bu ekonominin 2014 yılında 14 milyar olan değerinin 2025 yılındaki piyasa büyüklüğünün 335 milyar dolara erişeceği tahmin edilmektedir (PWC, 2014:14). Paylaşım ekonomisinin piyasa büyüklüğünün bu denli artışında, en önemli payı iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve sosyal ağlar aracılığı ile tüketimin artışı sağlamaktadır. Tüketimin özelliği ise pek çok eşya ve hizmet için kaynakların etkin kullanımını sağlayarak katma değer sağlamasıdır. Paylaşım ekonomisinin merkezinde yabancılar arasında arz ve talebin eşleştirilmesini sağlayabilme kabiliyeti bulunmaktadır (Bergh, Funcke ve Wernberg, 2018:20). Bilişim teknolojileri bireylerin ihtiyaç duyduğu ürünü/hizmeti etkin bir şekilde bu ihtiyacı karşılayabilecek olanlar ile eşleştirmeyi sağlamaktadır. Bu açıdan yeni iş imkanlarının doğuşuna da aracılık etmektedir (Biswas ve Pahva, 2015: 13).

Üretim açısından değerlendirildiğinde paylaşım ekonomisine ilişkin faaliyetlerde hane halkının sürece üretici olarak doğrudan katılım sağlaması söz konusudur. Bununla birlikte paylaşım ekonomisi ile üretilen değer hesaplanamayan ekonomik bir değer yaratabilir. Çünkü paylaşım platformlarından yapılan alışverişlerden elde edilen gelirlerin tümü beyan edilmemektedir.

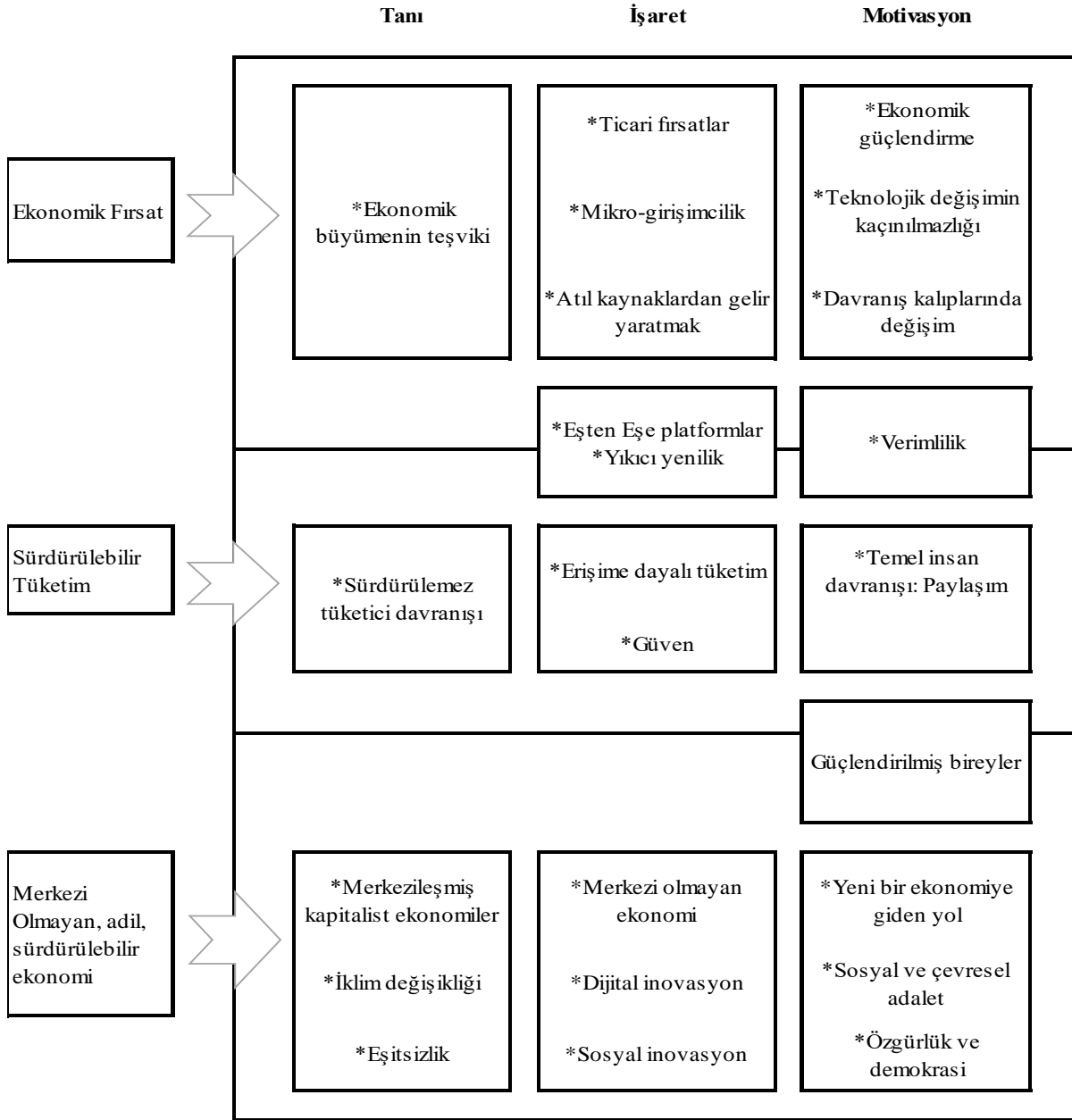
Sonuç olarak paylaşım ekonomisinden kaynaklanan aktiviteler, Gayri Safi Yurt İçi Hasılının hesaplanmasında istatistiksel farklılıklara ve ölçüm sorunlarına yol açmaktadır. Bunun nedenlerinden ilki; paylaşım ekonomisinde gerçekleşen ekonomik işlemlerde iş ve eğlence arasındaki çizginin bulanık olması ve bazı faaliyetlerin GSYİH sınırı dışında kalmasıdır (Bean, 2016:92). İkincisi; tüketimin çevresel etkileri ve tüketilen ürünlerin kalitesinin GSYİH rakamlarına ilave edilemeyen bir unsur olarak karşımıza çıkmasıdır. Üçüncüsü, paylaşım ekonomisinden yararlanarak elde edilen zaman tasarrufunun, artan sosyal refahın ve elde edilen tüketici rantının GSYİH hesaplamalarına dahil edilememesidir (Hall ve Pennigton, 2016).

Resmi olarak paylaşım ekonomisi ile milli gelire sağlanan katkı, atıl kaynakların kullanımına imkan sağlaması sonucu bireylerin elde ettiği ilave gelirler ile alım gücünü artırması ve dolayısıyla tüketime etki etmesidir.

Şekil 2’de Martin (2016)’in paylaşım ekonomisinin ekonomi ile ilişkili olarak tespit ettiği altı unsurdan paylaşım ekonomisini güçlü kılan nedenlere yer verilmiştir. Bu bağlamda paylaşım

ekonomisi ekonomik fırsatlar sunmakta, sürdürülebilir tüketime katkı sağlamakta ve merkezi olmayan, sürdürülebilir ve adil bir ekonomiye olanak sağlamaktadır.

Şekil 2. Paylaşım Ekonomisini Güçlü Kılan Nedenler

Kaynak: Martin, C.J. (2016:156).

Paylaşım ekonomisinin sunduğu ekonomik fırsatları ifade eden işaretler; yeni ticari fırsatlar sunması, teknolojinin gelişimiyle birlikte eşten eşe platformlardan yararlanarak mikro-girişimcilik yani kendi işini yapma imkanının artması ve böylece atıl kaynaklardan gelir yaratılmasıdır.

Paylaşım ekonomisinin yarattığı fırsatlardan yararlanmaya motive/teşvik eden faktörler ise bireyleri ekonomik olarak güçlendirmesi, teknolojik değişimin kaçınılmayacak bir yenilik olması ve bu yeniliğin davranış kalıplarında yarattığı değişimdir. Mevcut tüketim kalıplarında yaşanan değişimin işaretleri eşten eşe platformlardan yararlanarak paylaşım yoluyla sürdürülebilir tüketime erişilmesinin olanaklı hale gelmesidir. Böylece paylaşım ekonomisi ile kaynak israfı önlenirken verimlilik artışına da katkı sağlanabilmektedir.

Merkezi olmayan, sürdürülebilir ve adil bir ekonomi çerçevesinde merkezileşmiş kapitalist ekonomilere yönelik konulan tanı; devam eden çevresel bozulmaya, iklim değişikliğine ve eşitsizliğin artmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda paylaşım ekonomisi ile yaşanan değişimin

işaretleri ise merkezi olmayan ekonomi, dijital ve sosyal inovasyondur. Böylece sosyal ve çevresel adaletin sağlanması ile özgürlük ve demokrasiye katkı sağlanacağı beklenmektedir (Martin, 2016: 154). Bunun nedeni paylaşım ekonomisinin tarafları arasında gerçekleşen paylaşım ilişkisinin aynı zamanda kaynakların daha verimli kullanılmasına ve daha az kaynak tüketilmesine olanak sağlayarak sürdürülebilirliğe katkı sağlamasıdır. Martin (2016)'in paylaşım ekonomisine yönelik diğer üç tespiti ise kayıt dışı pazarlar yaratması, neoliberalizmi güçlendirmesi ve paylaşım ekonomisini tutarsız bir yenilik olarak görmesidir.

2.4. Paylaşım Ekonomisinin Yükseliş Nedenleri

2009 yılında Airbnb ile web üzerinden apartman ve konaklama yeri paylaşımı ile başlayan paylaşım ekonomisi kısa süre içinde ev, araç, ofis gibi pek çok mal ve hizmetin kısa süre için paylaşılması ile ortaya çıkmıştır (Krify, 2018). Selloni (2017:16) paylaşım ekonomisinin ortaya çıkışını destekleyen nedenleri dört itici güce dayandırmıştır. Bunlar; teknoloji, çevresel kaygılar, küresel durgunluk ve çevrim içi ağlar ile birbirini tanımayan insanların etkileşime geçmesidir. Basselier, Langenus ve Walravens (2018:59)'de benzer şekilde paylaşım ekonomisinin gelişiminde teknolojiyi, sosyal ağların ve paylaşım kültürünün yaygınlaşmasını öne çıkan faktörler arasında görmektedir.

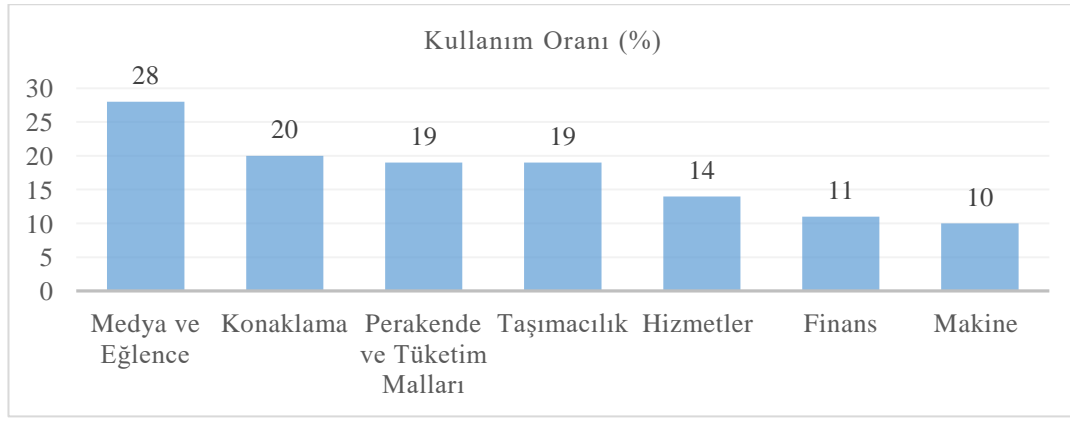
Makro ekonomik faktörler açısından değerlendirildiğinde; finansal ve ekonomik krizler sonucunda tüketici güveninin azalması, işsizliğin artışına bağlı olarak alım gücünün düşmesi, tüketici ihtiyaçlarına odaklanan ve daha makul maliyetlerle ihtiyaçlara erişim sağlayan yeni iş modellerinin yaygınlaşması gibi faktörler paylaşım ekonomisinin yükselişinde oldukça etkili olmuştur (EU, 2013:2).

Paylaşımın ve beraberinde bu olgunun yarattığı ekonominin önem kazanması kaynakların sürdürülebilirliğinin ve teknolojinin her geçen gün kazandığı ivmenin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Kullanılmayan kaynakların yeniden ekonomiye katılması, doğal kaynakların tükenmesine neden olan ya da çevreye zarar veren varlıkların tüketilmesinin önlenmesi paylaşım ekonomisi ile olanaklı görülmektedir. Paylaşım ekonomisinin, çevresel sürdürülebilirliği ve sosyal eşitliği sağlayabilmek için yeni bir yol sağlama potansiyeli taşıdığı düşünülmektedir (Heinrichs, 2013:228).

Teknolojinin ve iletişim platformlarının yaygınlaşması sosyal ilişkileri artırdığı gibi paylaşımın boyutunu da değiştirmiş ve insanlar sosyal paylaşımlarından sonra, bilgi ve fiziksel kaynaklarını da paylaşmaya başlamıştır. Bu paylaşımlar ise artık ticari nitelik sergilemeye başlamıştır. Son olarak küresel kriz sonrasında yaşanan ekonomik durgunluğun, tüketim alışkanlıklarının değişmesine neden olması ve böylece paylaşım ekonomisinin yaygınlaşmasındaki rolü de unutulmamalıdır.

2.5. Paylaşım Ekonomisine Yönelik Sektörel ve Küresel Trendler

Paylaşım ekonomisi başlıca; otelcilik hizmetleri (Airbnb), taşımacılık (Uber), yiyecek (Eat With Me), finans (Finpoint), eğitim (Peer 2 Peer University) gibi alanlarda görülmektedir. (Puschmann ve Alt, 2016:94). Fakat paylaşım ekonomisinin iletişim, sağlık ve enerji gibi farklı alanlarda da gelişim göstermesi beklenmektedir. Priwate Water House (2017) tarafından altı Avrupa Ülkesi (İsviçre, Almanya, Belçika, Avusturya, Hollanda ve Türkiye) üzerinde gerçekleştirilen ve paylaşım ekonomisinin büyüklüğü ile bu ülkelerdeki kabul düzeyini analiz eden "*Paylaşım Ekonomisi 2017: Yeni İş Modeli*" adlı raporun bulguları kapsamında paylaşım ekonomisinin bu ülkelerdeki sektörel dağılımına Şekil 3'de yer verilmiştir.

Şekil 3. Paylaşım Ekonomisinin Sektörel Dağılımı

Kaynak: Beutin, N. (PWC,2018:9).

Rapor kapsamında paylaşım ekonomisinin kullanım oranının en yaygın olduğu sektör %28 ile medya ve eğlence sektörüdürken, en düşük kullanım alanı makine sektörü olup kullanım oranı %10'dur. Konaklama, tüketim malları ve taşımacılık hizmetlerindeki kullanım oranı ise sırasıyla %20, %19-%19'dur. Yine 2017 yılında Avrupa Birliği Ülkeleri arasında yapılan bir anketin bulgularına göre 6 AB vatandaşından biri konaklama hizmetlerinden çevrimiçi ve birebir olarak yararlanmaktadır. AB'deki bireylerin %17'si ise bu yıl içerisinde paylaşım ekonomisinin bir parçası olmuştur (Eurostat,2017). Avrupa Birliği Ülkeleri arasında eşler arası işleme izin veren çevrimiçi olanaklardan yararlanarak konaklama ihtiyacını karşılayan bireylerin yüzdelere Şekil 4'de yer verilmiştir.

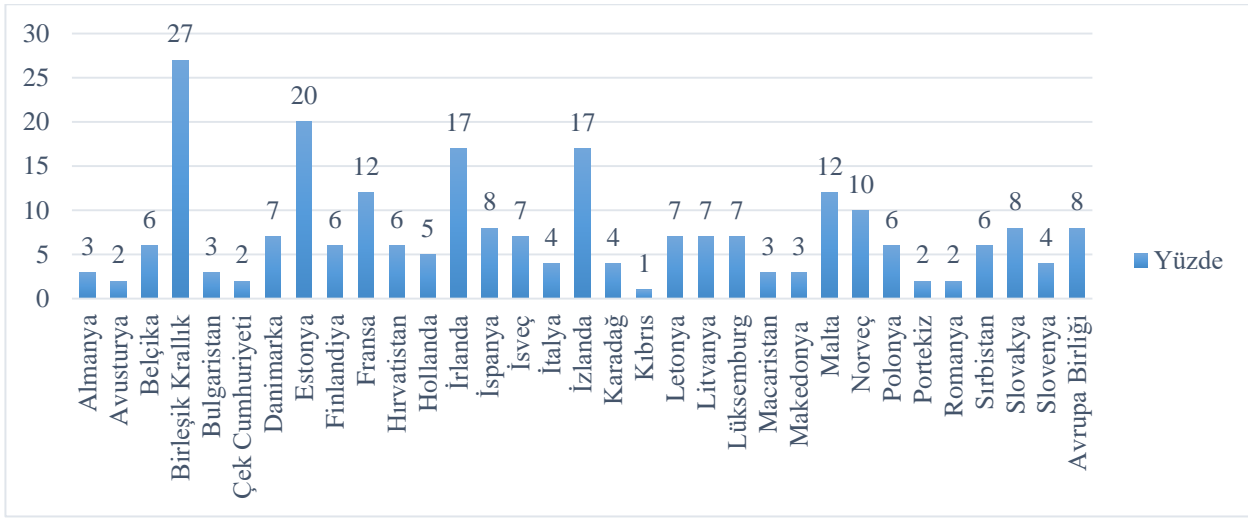
Şekil 4. Bireysel Olarak Bir Başkasından Çevrimiçi Konaklama Düzenlemesi Yapan Kişiler, AB, 2017, (Tüm Bireylerin %'si olarak)

Kaynak: Eurostat Data, (2017).

Konaklama imkanlarından yararlanan bireylerin paylaşım ekonomisine sağladığı katkının en fazla olduğu ülke %34 ile Birleşik Krallık'tır. %22'lik payı ile Lüksemburg, %21'lik payı ile İrlanda ve %20'lik payı ile Hollanda ve Malta'da paylaşım ekonomisinden yoğun olarak yararlanılmaktadır. Kıbrıs ve Çek Cumhuriyeti ise konaklamaya yönelik paylaşım ilişkilerinden bireylerin en az yararlandığı ülkelerdir. Bireysel Olarak Bir Başkasından Çevrimiçi Konaklama Düzenlemesi Yapan Kişilerin Avrupa Birliği ortalaması ise %17'dir.

Paylaşım ekonomisinden en büyük payı alan sektörlerden bir tanesi de taşımacılık sektörüdür. Avrupa'da çevrimiçi araçlar vasıtasıyla taşımacılık ya da ulaşım hizmetlerinden yararlanım düzeyi Şekil 5'de gösterilmiştir.

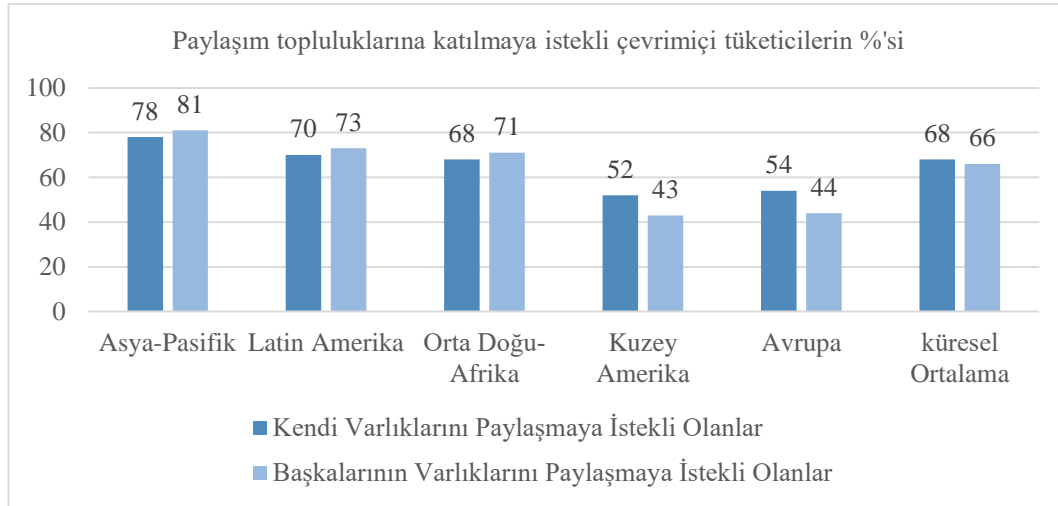

Şekil 5. Bireysel Olarak Bir Başkasından Çevrimiçi Taşımacılık Hizmeti Düzenleyen Kişiler, AB, 2017, (Tüm Bireylerin %'si olarak)
Kaynak: Eurostat Data, 2017.

Şekil 5'e göre taşımacılık hizmetlerini çevrimiçi (mobil uygulamalar ya da web siteleri) platformlar aracılığı ile düzenleyen ülkeler arasında en büyük payı %27 ile Birleşik Krallık, %20 ile Estonya ve %17'lik payları ile İrlanda ve İzlanda almaktadır. Bireylerin paylaşım ekonomisine sağladığı katkının taşımacılık sektöründeki Avrupa Birliği ortalaması ise %8'dir.

Paylaşım kültürünün yaygınlaştığı ve paylaşım topluluklarına katılmaya istekli tüketicilerin küresel olarak dağılımı Şekil 6'da gösterilmiş olup kendi varlıklarını paylaşmaya istekli olanlar ve başkalarının varlıklarını paylaşmaya istekli olanlar şeklinde ayrı ayrı istatistiklere yer verilmiştir. Bu istatistikler 2014 yılına ait olup paylaşım ilişkisi çevrim içi platformlar aracılığı ile yürütülmüştür.

Şekil 6. Paylaşım Ekonomisinin Yükselişi

Kaynak: Statista, <https://www.statista.com/chart/2323/the-rise-of-the-sharing-economy/> (13.02.2019).

Şekil 6'ya göre Asya-Pasifik, Latin Amerika, Orta Doğu ve Afrika gibi gelişmekte olan bölgelerdeki tüketicilerin paylaşım ekonomisine katılım isteğinin Avrupa ve Kuzey Amerika'dakilerden daha fazla olduğu görülmektedir. Paylaşım ekonomisine katılmaya istekli olan tüketicilerin küresel ortalaması hem kendi varlıklarını paylaşmak isteyen hem de başkalarının paylaştığı varlıklardan ekonomik olarak yararlanmak isteyenler açısından değerlendirildiğinde sırasıyla %68 ve %66'dır.

Çalışmanın bu bölümünde verilen istatistiklere ilave olarak paylaşım ekonomisinin küresel olarak gelişimini anlayabilmek ve paylaşım ekonomisinin arka planında yer alan faktörleri açıklamaya

çalışmak amacıyla geliştirilen ilk endeks olan “Timbro Paylaşım Ekonomisi Endeksi”ne değinilecektir. Bu endeks 213 ülkenin verileri baz alınarak hesaplanmıştır. Endeks için paylaşım ekonomisi kapsamında değerlendirilen 286 şirkete ilişkin ekonomik hizmetlerin yer aldığı veri seti kullanılmıştır. Veri setini oluşturan şirketlerden en büyüğü 1,5 milyon tedarikçi ile Airbnb’dir. Endeks hesaplanırken ülkenin nüfusu ve paylaşım ekonomisi kapsamında yer alan hizmetler için aylık olarak kaç kişinin bu hizmetlerden yararlandığı hesaplanırken ilave olarak kullanıcı başına bu hizmetten yararlanma yoğunluğu da göz önünde bulundurulmakta böylece endeks değerine ulaşılmaktadır (Bergh, Funcke ve Wernberg, 2018).

Tablo 2’de Timbro Paylaşım Ekonomisi Endeksinde ilk 20 sırada yer alan ülkelere ve seçilmiş bazı ülkelerin endeks değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Timbro Paylaşım Ekonomisi Endeksi (Küresel Sıralama)

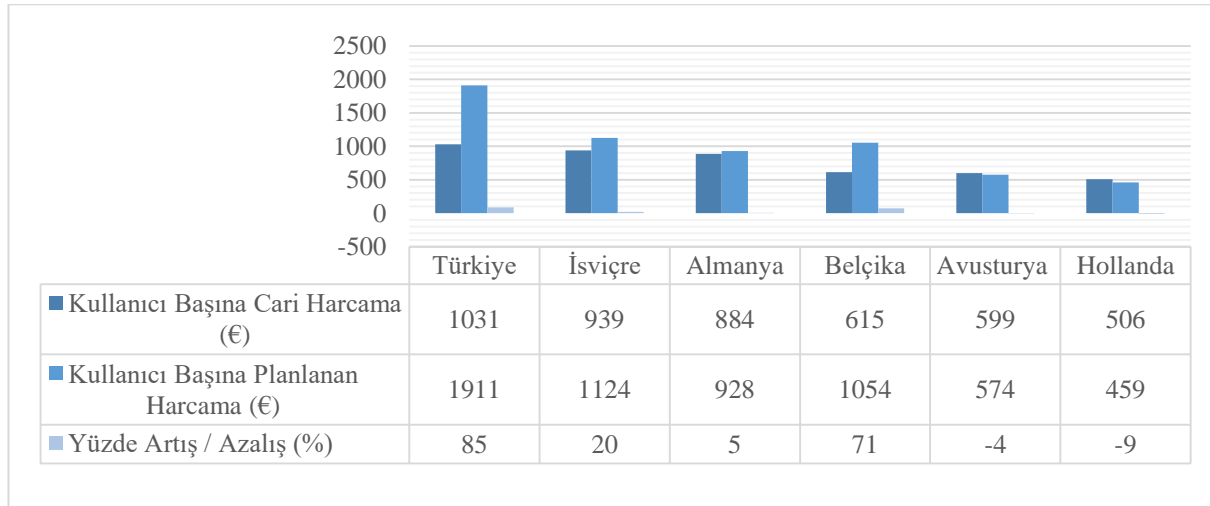
Sıra No	Ülke	Endeks Değeri	Sıra No	Ülke	Endeks Değeri
1	İzlanda	100,0	24	Yunanistan	22,5
2	Turks ve Caicos Adaları	66,9	27	İngiltere Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda	20,5
3	Malta	58,2	33	Kanada	16,6
4	Karadağ	58,0	35	İsviçre	16,0
5	Yeni Zelanda	52,8	42	İsveç	13,4
6	Hırvatistan	52,2	44	İsrail	13,1
7	Faroe Adaları	49,3	53	Amerika Birleşik Devletleri	9,5
8	Danimarka	45,9	75	Çin, Hong Kong Özel İdari Bölgesi	3,9
9	Aruba	43,1	77	Almanya	3,4
10	İrlanda	41,0	85	Birleşik Arap Emirlikleri	2,6
11	ABD Virjin Adaları	40,8	90	Kore Cumhuriyeti	1,9
12	Bermuda	34,3	91	Japonya	1,9
13	Curacao	32,3	94	Türkiye	1,8
14	Monako	32,2	105	Rusya Federasyonu	1,2
15	Barbados	29,4	149	İran	0,3
16	Norveç	29,0	173	Hindistan	0,1
17	Avustralya	26,2	183	Venezuela	0,1
18	Portekiz	25,6	189	Irak	0,1
19	Fransa	25,1	212	Lüksemburg	0,0
20	Dominika	25,1	213	Eritre	0,0

Kaynak: Bergh, A., Funcke, A. ve Wernberg, F.J. (2018:11-12).

Tablo 2’ye göre endeks değerinin en yüksek değere sahip olduğu ve paylaşım ekonomisinin en yaygın olduğu ülkenin izlanda olduğu izlenebilmektedir. 213 yani son sırada ise “0” endeks değeri ile Eritre yer almaktadır. Türkiye’nin endeks değeri 1,8 olup 94. sırada yer almaktadır.

3. Paylaşım Ekonomisinin Türkiye’deki Durumu

Küresel olarak farklı uygulamalar ile farklı sektörlerde ve internet teknolojisine dayalı platformlardan yararlanarak çeşitli kaynakların, sahibinden ihtiyacı olan bireylere transferine olanak sağlayan paylaşım ekonomisi ülkemizde de giderek yaygınlaşmaktadır. Timbro Paylaşım Ekonomisi Endeksinde göre Türkiye paylaşım ekonomisinin yaygınlığı açısından 213 ülke arasında 94. sıradaki konumu ile orta sıralarda yer almaktadır. Fakat Priwate Water House (2018) tarafından yayınlanan “Paylaşım Ekonomisi 2017: Yeni İş Modeli” adlı rapora göre Türkiye paylaşım ekonomisinin en hızlı büyüyen ülkelerinden biri kapsamında görülmektedir. Rapora göre; Türkiye’de paylaşım ekonomisinin en yaygın olarak kullanıldığı sektörler medya ve eğlence (%49), perakende ve tüketim malları (%44), otomotiv ve taşımacılık sektörleridir (%40). Raporun verileri kapsamında kullanıcı başına mevcut ve planlanan ortalama paylaşım ekonomisi harcamalarına Şekil 6’da yer verilmiştir.

Şekil 6. Ükelere Göre Kullanıcı Başına Mevcut ve Planlanan Ortalama Paylaşım Ekonomisi Harcaması, 2017

Kaynak: Beutin, N. (PWC, 2018:11).

Karşılaştırılan ülkelere göre (İsviçre, Almanya, Belçika, Avusturya ve Hollanda) Türkiye 1031 Euro ile 2017 yılında en yüksek kişi başına cari paylaşım ekonomisi harcamasını gerçekleştiren ülkedir. Timbro endeksinin verilerine göre paylaşım ekonomisinin yaygınlığının ülkenin gelişmişlik düzeyi ile ilişkili olmadığı söylenebilir. Priwate Water House verileri kapsamında ise paylaşım ekonomisi gelişmekte olan bölgelerde daha yaygındır. Gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere göre daha yaygın olarak kullanım alanı bulmasının nedeni yasalar ile ilişkilendirilebilir çünkü Uber ve Airbnb gibi paylaşım modelleri kamu düzenlemeleri ile uyumsuzdur. Örneğin Uber uygulaması için Avrupa Ülkelerinde ve Amerika'da pek çok tartışma ve protesto yaşanmaktadır. Bu nedenle paylaşım ekonomisi kapsamında uyum yasalarının hazırlanması ve hukuki çerçevenin düzenlenmesi yönünde mücadeleler verilmektedir (Sabah Gazetesi, 2018).

Bulgular kapsamında Ülkemizde paylaşım ekonomisinin gelişiminin hızlı bir ivme göstereceği düşünülürken ile birlikte paylaşım ekonomisi modellerinin hızı, mevzuata uygunluğu ve bu platformlara güven duyulması Türkiye açısından da sorunlu bir alan olarak değerlendirilebilir. Türk toplumunun sosyo kültürel yapısı göz önünde bulundurulduğunda paylaşım ekonomisinin belli başlı sektörlerde ve özellikle kişisel hakların yasalar ile korunduğu ve güvenlik önlemlerinin yoğunlaştığı alanlarda ivme kazanması muhtemeldir. Özdemir ve Çelebi (2018:33)'nin 2018 yılında Türkiye genelinde Airbnb örneğini incelediği çalışmalarında Türkiye'nin doğusundan batısına doğru ilerledikçe paylaşım ilişkilerinin arttığı ve paylaşım kültürünün bölgeler arasında farklılıklar sergilediği tespit edilmiştir. Aynı zamanda paylaşım platformlarına bakış açısını bu illerin ekonomik ve sosyo kültürel gelişmişlik düzeyi ile ilişkilendirmişlerdir.

Airbnb ve Uber gibi en bilinenleri dışında ülkemizdeki bazı paylaşım modelleri ve bu modellerin nasıl uygulandığına yönelik bilgiler Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3. Paylaşım Modeline Göre Ülkemizdeki Paylaşım Ekonomisi Örnekleri

Paylaşım Sistemi	Paylaşım Modeli	Ülkemizdeki Durumu
Airbnb	Turizm-Konaklama modeli	Bu platformda Türkiye çapında 69 ilin aktif olduğu tespit edilmiştir (Özdemir ve Çelebi, 2018).
Armut	Hizmet Paylaşım modeli	Belirli bir hizmeti almak isteyenler ile bu hizmeti vermek isteyenleri aracısız bir şekilde biraraya getiren bir platformdur (Kıracı, 2017).
Bukoli	Teslimat modeli	İnternette alınan bir ürünün teslimat tarihinin programınıza uymaması durumunda bukoli teslimat noktalarından dilediğiniz vakitte teslim alınmasına olanak tanıyan bir paylaşım ekonomisi modelidir (consulta.com).
ModaCruz	Dijital Pazar yeri modeli	Paylaşım ekonomisinin ikinci el alışveriş yönünü faaliyet alanı olarak kullanmaktadır (marketingtürkiye,2018).

Uber	Ulaşım modeli	Türkiye'de güvenlik ve haksız rekabet gibi nedenlerle sadece İstanbul'da uygulanmaktadır (Kiracı, 2017).
Vizeat	Yemek modeli	35 bin üye ile 60 ülkede faaliyet gösteren platform Türkiye'de de faaliyet göstermektedir (Dünya Gazetesi, 2016)
Zeplin Car	Araç Paylaşım modeli	Zeplin Car, araç paylaşımı konusunda Türkiye'nin en hızlı büyüyen şirketlerden bir tanesi olup günde 2.300 tüketiciye araç teslim etmektedir (Hürriyet Gazetesi, 2018).
Workinton	Ofis paylaşım modeli	Ankara'da bir, İzmir'de iki ve İstanbul'da on şubesiyle hizmet veren bu paylaşım sisteminde; ortak çalışma ve toplantılar için mekan sağlanmaktadır (marketingtürkiye,2018).

Ülkemizde uygulanmakta olan paylaşım modelleri ve bu modellerin paylaşım ekonomisi kapsamında ekonomi ile ilgili araştırmalara konu olması oldukça yenidir. Çalışma alanı olarak farklı sektörleri, farklı hizmetleri ve farklı kitleleri hedeflediği için genellikle bu çalışmalarda tek bir sektöre, kullanım yoğunluğuna ya da tek bir platforma odaklanarak tespitler yapılmaktadır. İşlemlerin eşler arasında yürütülmesi de istatistiksel anlamda sistemli çalışmaların bütünsel bir yaklaşım ile yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Paylaşım ekonomisinin çeşitli sektörlerde kazandığı ivme ise genellikle spesifik alanlara odaklanmaktadır. Bu nedenle Ülkemizde de paylaşım ekonomisine yönelik kapsamlı istatistikleri elde etmek henüz oldukça güçtür.

3.1. Paylaşım Ekonomisinin Geleceğine Yönelik Beklentiler

Ülkemizde ve Dünyada her geçen gün gelişen teknoloji ile birlikte paylaşma kültürünün yaygınlaşması, paylaşım ekonomisinin artan bir ivme ile yayılmasına katkı sağlamaktadır. Paylaşım ekonomisinin aynı ivme ile gelecekte de devam edip etmeyeceği şu an için bulanık bir alan olmakla birlikte paylaşım ekonomisinin geleceği ile ilgili çeşitli olasılıklar üzerinde durulmaktadır. Frenken (2017) tarafından paylaşım ekonomisinin geleceğine yönelik üç alternatif senaryo geliştirilmiş olup bu senaryolara Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Karşılaştırmalı Üç Senaryo

Platform Senaryosu	Kurumsal Mantık	Geleceği Sağlayan Teknoloji	Ölçek Tipi	Oluşmaya Başlayan Örnekler
Kapitalizm	Piyasa	Nesnelerin interneti	Küresel	ABD
Yeniden Dağıtım	Devlet	Dijital kimlik sistemleri	Ulusal	İsveç
İşbirlikçilik	Toplum	Açık kaynak yazılımları	Yerel	Almanya

Kaynak: Frenken, K. (2017:12).

Frenken (2017) kurumsal mantığı piyasa, devlet ve topluma dayalı olan farklı üç alternatif senaryoyu gerçekleşmesi muhtemel çevresel etkilerin ölçeği ve bu etkilerin sağlanmasına aracılık eden teknoloji açısından da sınıflandırmıştır. Piyasa odaklılıktan topluma yani bireylerin iş birliğine dayanan ve bireylerin kontrolünde olan açık kaynaklı yazılımlara yönelim gerçekleştiğinde ortaya çıkan etkilerinde daha yerel ölçekte sınırlı kalması beklenmektedir.

Ölçeğe bağlı etkilerin yansımalarından hareketle paylaşım ekonomisinin geleneksel piyasa yapısını tamamen dönüştürecek ya da küresel ölçekte ciddi makro ekonomik etkiler doğuracak büyüklüğe erişmesinin henüz söz konusu olmadığı söylenebilir. Fakat daha mikro ölçekte atıl kaynakların kullanımını sağlayarak, israfın önlenmesine katkı sağlayabilir.

4. SONUÇ

Paylaşım ekonomisinin dijital teknolojilerden yararlanarak ve sosyal ilişkiler yoluyla yürütülen ekonomik ilişkileri ifade ettiği söylenebilir. Bu ekonomik ilişkilerin taraflarından birinin ekonomik ilişkiye konu olan şeye sahip olmaması yalnızca kullanım hakkı elde etmesi ve bu ilişkinin paylaşımına dayanması en dikkat çekici unsurdur.

Paylaşım ekonomisinin etki alanının yaygınlaşması üretim, tüketim ve hatta tasarruf kararlarına yön vererek geleneksel piyasanın işleyişinde de bir dönüşüm yaşanacağı yönündeki tartışmaların gündeme gelmesine neden olmuştur. Yeni iş modelleri ve iş alanlarının ortaya çıkması ile atıl kaynakların daha etkin kullanımına ve sürdürülebilirliğe olanak tanınması paylaşım ekonomisine

önem kazandırırken; bazı meslek gruplarına verdiği zarar, yürütülen ekonomik ilişkilerde yaşanan güven bunalımı ve yasal olarak tarafları koruyacak bir hukuki dayanağın söz konusu olmaması değer kaybına uğramasına ve engeller ile karşılaşmasına neden olmaktadır. Dünya çapında özellikle Uber ve Airbnb gibi paylaşımaya yönelik girişimler mevzuata aykırılık ve güvenliği tehdit etmesi gibi nedenlerle bu engellere maruz kalmaktadır. Türkiye’de de benzer şekilde paylaşım ekonomisine yönelik bazı platformlar güvenlik zaaflarından dolayı önlem alınmasını gerektirmektedir. Ülkemizin ekonomik ve sosyo kültürel yapısı gereği ev paylaşımı, araç paylaşımı gibi platformların yaygınlaşması pek mümkün görülmemektedir. Fakat yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular kapsamında Türkiye’nin paylaşım kültürünün ve dolayısıyla paylaşım ilişkilerinin yarattığı ekonomi alanının en hızlı yayıldığı ülkelerden biri olduğu söylenebilir. Türkiye’de paylaşım ekonomisi; paylaşım ilişkilerinden doğan hakları güvence altına alan mevzuatın düzenlenmesi ile güvence altına alınabilirse, bölgeler arasındaki gelişmişlik farkları eşitlenerek teknolojiden daha etkin yararlanılabilir ve paylaşım ilişkisinin ulaşım ve konaklama dışında sağlık, enerji gibi alanları da kapsayan sektörel çeşitliliği sağlanabilirse gelişme gösterebilir. Fakat gerek hukuki gerekse toplumsal uyumun sağlanması önemli yapısal değişikliklerin yapılması gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Sosyal inovasyonun sağlanması bu açıdan oldukça önemlidir.

Paylaşım ekonomisi ve Türkiye’deki mevcut durumunun değerlendirildiği bu çalışma ile gelecek çalışmalar için yol gösterici olması açısından ekolojik iktisat, davranışsal iktisat ve sağlık ekonomisi gibi iktisatın çeşitli dallarıyla ilişkili çalışmalar yapılması önerilebilir. Paylaşım ekonomisi çevreci karakteristiği ile ekolojik iktisat için bir çalışma alanı olabileceği gibi paylaşım ilişkilerinin taraflarının paylaşımaya yönelik ekonomik davranışlarının analiz edilmesi için Davranışsal İktisat kapsamında da ele alınabilir. Bununla birlikte paylaşım ekonomisinin sağlık sektöründe çevrim içi platformlar aracılığı ile maliyet paylaşımına ya da maliyetlerin düşürülmesine katkı sağlayıp sağlamayacağına ilişkin sağlık ekonomisi alanında da çalışmalar yürütülebilir. Ülkemizde bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların artışı paylaşım kültürünün yaygınlaşması konusunda farkındalığı artırarak kaynakların giderek tükendiği Dünya ve ülkemiz için pek çok ekonomik ve sosyal sorunun minimize edilmesine aracılık edebilir.

KAYNAKÇA

- 1) Basselier, R., Langenus, G. ve Walravens, L. (2018). The Rise of the Sharing Economy, NBB Economic Review, https://www.nbb.be/doc/ts/publications/economicreview/2018/ecoreviii2018_h3.pdf, 25.02.2018.
- 2) Bean, C. (2016). Independent Review of UK Economic Statistics, <http://www.ledevoir.com/documents/pdf/charlesbean.pdf>, 10.02.2019.
- 3) Beutin, N. (2018). Share Economy 2017: The New Business Model, PWC. <https://www.pwc.de/de/digitale-transformation/share-economy-report-2017.pdf>, 05.01.2019.
- 4) Bergh, A., Funcke, A. Ve Wernberg, F.J, Timbro Sharing Economy Index, <https://timbro.se/allmant/timbro-sharing-economy-index/>, (13.02.2019).
- 5) Biswas, R. ve Pahwa, A. (2015). The Rise of the Sharing Economy The Indian Landscape, [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-the-rise-of-the-sharing-economy/\\$FILE/ey-the-rise-of-the-sharing-economy.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-the-rise-of-the-sharing-economy/$FILE/ey-the-rise-of-the-sharing-economy.pdf), 20.02.2019.
- 6) Bruno, B. ve Faggini, M. (2017). Sharing Economy: For an Economic Taxonomy, International Journal of Economics and Finance; Vol. 9, No. 6, 174-178. doi:10.5539/ijef.v9n6p174.
- 7) Chasin, F., Hoffen, M., Hoffmeister, B. ve Becker, J. (2018). Reasons for Failures of Sharing Economy Businesses, MIS Quarterly Executive: Vol. 17(3), doi:<https://aisel.aisnet.org/misqe/vol17/iss3/4>. 07.02.2019.
- 8) EU (2013). The Sharing Economy: Accessibility Based Business Models for Peer-to-Peer Markets, Business Innovation Observatory, Case Study 12, Ref. Ares(2015)4645909.
- 9) Eurostat Data (2017). İnternet usage, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8558013/9-20122017-AP-EN.pdf/027d727b-4e06-45dc-b12a-2910eff57069>, 10.02.2019.
- 10) Frenken, K. ve Schor, J. (2017). Putting the sharing economy into perspective, Environmental Innovation and Societal Transitions, 23 (2017), 3-10.

- 11) Frenken, K. (2017). Political Economies and Environmental Futures for The Sharing Economy, *Phil. Trans. R. Soc. A* 375: 20160367. doi:<http://dx.doi.org/10.1098/rsta.2016.0367>.
- 12) Gesing, B. (2017). Sharing Economy Logistics: Rethinking logistics with access over ownership, DHL Customer Solutions & Innovation, Germany. http://www.dhl.com/content/dam/downloads/g0/about_us/logistics_insights/DHLTrend_Report_Sharing_Economy.pdf, 10.02.2019.
- 13) Görög, G. (2018). The Definitions of Sharing Economy: A Systematic Literature Review, *Management*, Vol. 13 (2): 175–189, doi: 10.26493/1854-4231.13.175-189.
- 14) Hall, S. ve Pennigton, J. (2016). How much is the sharing economy worth to GDP?, *World Economic Forum*, <https://www.weforum.org/agenda/2016/10/what-s-the-sharing-economy-doing-to-gdp-numbers/>. 20.02.2019.
- 15) Hamari, J., Sjöklint, M. ve Ukkonen, A. (2015). The Sharing Economy: Why People Participate in Collaborative Consumption, *Journal of The Association for Information Science and Technology*, 67 (9):2047-2059, 2015. doi:10.1002/asi.23552.
- 16) Heinrichs, H. (2013). Sharing Economy: A Potential New Pathway to Sustainability. *Gaia*, 22 (4), 228-231.
- 17) Kiracı, H. (2017). Paylaşım Ekonomisi ve Ortaklaşa Tüketim Hareketi (Paylaşım Sistemi Örnekleriyle), 1. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2017.
- 18) Krify (2018). Sharing Economy and On-Demand Economy Businesses Growth Vision 2020, <https://krify.co/tag/sharing-economy-vs-on-demand-economy/>, 15.02.2019.
- 19) Lessig, L. (2008). *Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy*, New York: Penguin Press.
- 20) Marketing Türkiye, “Paylaşım Devrimi Başladı”, 24.03.2018, <http://www.marketingturkiye.com.tr/haberler/paylasim-ekonomisinin-yukselisi/>, (10.02.2019).
- 21) Martin, C.J. (2016). The sharing economy: a pathway to sustainability or a nightmarish form of neoliberal capitalism? *Ecological Economics*, Vol 121, 149-159, doi:<http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolecon.2015.11.027>
- 22) Özdemir, G. ve Çelebi, D. (2018). Paylaşım Ekonomisi: Airbnb Örneği, İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, Cilt: 20 (2), 21-38. doi:10.4026/iscguc.431016.
- 23) Paylaşım’ın en hızlı ülkesi Türkiye oldu. <https://www.dunya.com/ekonomi/paylasimin-en-hizli-ulkesi-turkiye-oldu-haberi-320562>, 10.02.2019.
- 24) Paylaşım Ekonomisi, <http://consulta.com.tr/icerik/paylasim-ekonomisi/714>, 10.02.2019.
- 25) Paylaşım ekonomisi tasarruf ve verimlilik getiriyor, <http://www.hurriyet.com.tr/ekonomi/paylasim-ekonomisi-tasarruf-ve-verimlilik-getiriyor-40756085>, 11.02.2019.
- 26) Puschmann, T. and Alt, R. (2016) Sharing Economy. *Business & Information Systems Engineering*, 58 (1), 93-99. doi: <https://doi.org/10.1007/s12599-015-0420-2>.
- 27) PWC (2014). The Sharing Economy Consumer Intelligence Series, https://www.pwc.fr/fr/assets/files/pdf/2015/05/pwc_etude_sharing_economy.pdf, 01.02.2019.
- 28) Schor, J. (2014). Debating the Sharing Economy, https://www.greattransition.org/images/GTI_publications/Schor_Debating_the_Sharing_Economy.pdf, 20.02.2019.
- 29) Selloni, D. (2017). *CoDesign for Public-Interest Services*, 2. Bölüm “New Forms of Economies: Sharing Economy, Collaborative Consumption, Peer-to-Peer Economy”, Springer, 9783319532431 (online), 15-26, 20.02.2019.
- 30) Sholz, T. (2014). Platform Cooperativism vs. the Sharing Economy, <https://medium.com/@trebors/platform-cooperativism-vs-the-sharing-economy-2ea737f1b5ad>, (20.02.2019).
- 31) Srnicek, N. (2017). Platform Capitalism, <http://pombo.free.fr/srniccek17.pdf>, 05.03.2019.
- 32) Statista, <https://www.statista.com/chart/2323/the-rise-of-the-sharing-economy/> 13.02.2019.
- 33) Sundararajan, A. (2016). *The Sharing Economy: The End of Employment and the Rise of Crowd Based Capitalism*. The MIT Press. (e Book). 19.02.2019.
- 34) Uber, Avrupa ve ABD’de de istenmiyor!, <https://www.sabah.com.tr/ekonomi/2018/03/28/uber-avrupa-ve-abdde-de-istenmiyor>, (13.02.2019).